

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS

MENŲ FAKULTETAS

TAIKOMOSIOS DAILĖS IR TECHNOLOGIJŲ KATEDRA

ANETA IRENA BELIAUSKIENĖ

Dailės ir technologijų studijų programos

Ištęstinių studijų IV kurso studentė

TEKSTILĖS KOMPOZICIJA „ŠVELNUMAS“

BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovė

lekt. V. Lesauskienė

Recenzentė

lekt. R. Vaitkevičienė

Šiauliai, 2011

SIAULIAI UNIVERSITY

FACULTY OF ARTS

DEPARTMENT OF APPLIED AND TECHNOLOGIES

ANETA IRENA BELIAUSKIENĖ

Extramural studies of Art and Technologies program

(Specialization – pedagogy)

COMPOSITION OF TEXTILE „TENDERNESS“

BACHELOR'S WORK

Research supervisor:

Lect. V. Lesauskienė

Adviser:

Lect. R. Vaitkevičienė

Siauliai, 2011

SANTRAUKA

Mano bakalauro tema: tekstilės kompozicija „Švelnumas“. Kas yra švelnumas? Tai pirmiausia psichologijos sąvoka, būtent žmogaus bruožas, kuris yra ugdomas. Jis priklauso nuo aplinkos, kurioje augo žmogus. Švelnumas gali būti ir gamtos ypatybė, pavyzdžiui peizažo, reljefo, viso kraštovaizdžio, voratinklių pieva, pienių pūkai, gyvūnėliai. Problema: švelnumas pasauliui, gamtai ir žmogui visa pakeičia: pradedama matyti akivaizdžiai neregimų dalykų. Todėl buvo puiki proga išsiaiškinti mokinių požiūrį į švelnumo reiškinį. Nemiela skamba žodžiai „agresija“ ar „šiurkštumas“, tačiau apie šiuos reiškinius reikia pakalbėti, tik taip pamažu keisime savo ir kitų požiūrį, gal net tapsime šiltesni. O norint bent šiek tiek pakeisti visuomenę ir neigiamus dalykus joje, reikia pasitelkti paprastas, bet galingas jėgas, švelnumą ir gerą pavyzdį. Darbo tikslas: paanalizuoti švelnumą ir jo raišką žmonių santykiuose bei gamtoje, išsiaiškinti mokinių požiūrį į švelnumo reiškinį, perteikti švelnumo idėją tekstilės kompozicijoje „Švelnumas“. Išnagrinėjus švelnumą, galima padaryti išvadą, kad švelnumą turėtumėme ugdyti nuo kūdikystės. Tuo būdu stiprinti ir modeliuoti jautrumą. Nuo mažų dienų skatinti vaiką su kitu žmogumi, gyvūnu, augalu elgtis švelniai.

Pagrindinį kūrybinį polėkį paskatino švelnumo reiškiniai, kurių apstu santykiuose ir gyvojoje gamtoje. Man švelnumas yra voratinklių pieva. Vorų audžiami tinklai man yra didžiausia paslaptis. Švelnumas žvelgiamas pro ažūrinių šydą, kuris apraizgytas voratinklyje. Taip ir buvo sukurta tekstilės kompozicija „Švelnumas“.

SUMMARY

My bachelor's work is the textiles composition „Tenderness“. What is tenderness? First of all it's a psychology term, which is developing as a nature of the humans. This feature depends on the environment in which this human grows. Tenderness can be the feature of the nature, for example landscaping, countryside, the grassland of the spider webs, flocks milk and even animals. The problem: Tenderness to the world, nature and humanity, which changes everything, it's starting to view obviously unseen things. Of which we have a chance to find out the view of students to the meaning of the tenderness. Words like „aggression“ or „roughness“ sounds unwelcome, but the meaning of those words must be discussed, only then we start to change the views to our and others positions, maybe we'll become warmer to each other. But if we would like to change negative things in the public itself, we need to use general, but very powerful attributes. Like tenderness and good examples. The aim is to analyze the tenderness expression in the people relationships and in the nature itself, to find out students view into the meaning of the tenderness and convey an idea of the tenderness into the textile composition itself. After examination of the tenderness, we can make the conclusion that the tenderness we must developed from the infancy. That way we need to control and strengthen the sensitivity. From the first days of the birth show to the child how gently we must act with other people, animals or even with plants.

The meaning of the tenderness was the lead into the main creativity, which we have plenty in relationships and we can find in the outdoor living. For me the tenderness is like grassland of the spider webs. The biggest secret for me is spiders weaving the webs. Tenderness is as it seen through the azure veil, which wrapped in the spider webs. That's how the textile composition tenderness was created.

TURINYS

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
ĮVADAS	6
1. ŠVELNUMO, KAIP REIŠKINIO SAMPRATA	8
1.1 Švelnumas vienas iš žmogiškų bruožų.....	8
1.2 Švelnumo raiška žmonių santykiuose	11
1.3 Agresyvumas – švelnumo antipodas	12
1.4 Švelnumo raiška gamtoje	14
2. VIZUALŪS ANALIZUOJAMO REIŠKINIO ATITIKMENYS GYVOJOJE GAMTOJE	16
3. ANALIZUOJAMO REIŠKINIO INTERPRETACIJOS MENINĖJE KŪRYBOJE	19
4. BAKALAURO DARBO RYŠYS SU EDUKACINE VEIKLA	23
4.1 Tyrimas „Požiūris į švelnumo reiškinį“	24
4.2 Mokinių apklausos rezultatų analizė	24
5. DARBO ATLIKIMO EIGA	32
5.1 Tekstilės kompozicijos „Švelnumas“ koncepcijos pagrindimas	32
5.2 Kūrybinio proceso eiga ir rezultatų pristatymas	32
IŠVADOS	38
LITERATŪRA	39
PRIEDAI	41

IVADAS

Kas yra švelnumas? Tai pirmiausia psichologijos sąvoka, būtent žmogaus bruožas, kuris yra ugdomas. Jis priklauso nuo aplinkos, kurioje augo žmogus. Švelnumas – ne meilės sinonimas, o būdo bruožas. Švelnumas gali būti ir gamtos ypatybė, pavyzdžiui peizažo, reljefo, viso kraštovaizdžio, voratinklų pieva, pienių pūkai, gyvūnėliai. Švelnumo išraiška mene – atskiras reiškiny. Tai žmogaus ir pasaulio santykio išraiška: moralinė ir dorovinė.

Tebūna toli nuo mūsų šiurkštumai, piktumai, verčiau būkime malonūs, švelnesni, atleidūs vieni kitiems. Švelnumas yra patrauklus suvokimas viskas susipainoja spinduliuojančiame voratinklyje, esančiame mūsų širdyje.

Santykiai su žmonėmis labiausiai veikia per bendravimą, per bendravimo stilių – švelnumą. Mūsų visuomenėje apstu kitokio bendravimo pavyzdžių: pavydo, grubumo – netgi agresijos.

Kad pasaulis būtų malonesnis ir švelnesnis, mes turėtumėme nuo kūdikystės modeliuoti bei stiprinti jautrumą. Nuo mažų dienų reikia skatinti vaiką elgtis su kitu žmogumi, gyvūnu, augalu švelniai.

Darbo aktualumas. Švelnumas pasauliui, gamtai ir žmogui visa pakeičia: pradedama matyti akivaizdžiai neregimų dalykų. Todėl puiki proga išsiaiškinti mokinių požiūrį į švelnumo reiškinį. Nemielai skamba žodžiai „agresija“ ar „šiurkštumas“, tačiau apie šiuos reiškinius reikia pakalbėti, tik taip pamažu keisime savo ir kitų požiūrį, gal net tapsime šiltesni. O norint bent šiek tiek pakeisti visuomenę ir neigiamus dalykus joje, reikia pasitelkti paprastas, bet labai galingas jėgas: švelnumą ir gerą pavyzdį. O šias galingas jėgas atspindi gyvoji gamta, kuri išreiškia harmonijos grožį, švelnumą, gerovę - yra neišsenkančio įkvėpimo šaltinis. Mane traukia švelnumu pagrįsti santykiai su žmonėmis ir aš noriu suprasti šį žmogaus bruožą.

Darbo objektas - švelnumas ir jo raiška žmonių santykiuose bei gamtoje.

Darbo tikslas – paanalizuoti švelnumą ir jo raišką žmonių santykiuose bei gamtoje, išsiaiškinti mokinių požiūrį į švelnumo reiškinį, perteikti švelnumo įspūdį tekstilės kompozicijoje „Švelnumas“.

Uždaviniai:

- Nagrinėti švelnumo reiškinių.
- Analizuoti agresyvumą – švelnumo antipodą.
- Parengti anketas mokiniams.
- Atlikti mokinių apklausos analizę.
- Argumentuoti kūrybinio darbo pasirinkimą.
- Sukurti technologinius bandinius, eskizus, projektą.
- Parengti kūrybinį darbą - tekstilės kompoziciją „Švelnumas“.

Darbo metodika – informacinių šaltinių, mokinių apklausos analizė; kūrybinis darbas.

Darbą sudaro: įvadas, penki skyriai, aštuoni poskyriai, 6 išvados, literatūros sąrašas (21 pozicijų), santrauka (anglų kalba) ir 1 priedas. Darbo apimtis – 43 puslapiai (40 puslapiai be priedų). Darbe pateikta: 29 paveikslai tekste, apklausos anketa – 1 priede, 16 diagramų.

1. ŠVELNUMO, KAIP REIŠKINIO SAMPRATA

Švelnus, švelni, priešingai - šiurkštus, šiurkšti (antonimas). Tai:

1. Lygus, minkštas (švelnus audeklas, švelni oda, švelnios samanos).
2. Silpnai veikiantis jusles (švelnus kvapas, skonis. Švelnus balsas).
3. Meilus, malonus, lipšnus (švelnūs jausmai, švelnaus būdo žmogus). Švelnūs žodžiai, švelnus žvilgsnis.
4. Gana šiltas, nešaltas (švelnus klimatas, oras, vėjas).
5. Negriežtas (švelni bausmė).
6. Silpnai atliekamas, vos juntamas (priešingai - trankus). Švelnus variklio darbas, švelnus nusileidimas, švelnus smūgis.

Prieiga per internetą< <http://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/SS/svelnus>> [žiūrėta 2011 – 04 – 22].

Švelnumas – jausmas, rečiau ar dažniau išreiškiamas šypsena ar sušildančiu judesiu, ir kartais visiškai nereikalingas bruožas žmogui, besiveržiančiam pirmyn ir nenorinčiam būti ar bent pasirodyti silpnam. Švelnumas neleidžia sakyti kažį kada išmoktų frazių ar vakar išmąstyto sakinio. Švelnumas gimsta čia pat ir kiekvienam suranda tam tikru metu reikalingiausią išraišką, todėl jis neveltui laikomas neįkainojama vertybe.

Prieiga per internetą <<http://biliutia.blogas.lt/svelnumas-149.html>> [žiūrėta 2011 – 04 – 02]

1.1 Švelnumas vienas iš žmogiškų bruožų

Yra tokių bruožų, savybių, jausmų, apie kuriuos vengiama kalbėti. Tik retkarčiais norėtusi įvardinti tai, dėl ko suglumstama, ko stengiamasi nepastebėti ar neleidžiama pastebėti kitiems. Tokia pažeidžiama būdo savybė, kad nežinia, koku būdu ją aprašyti – yra švelnumas. Tiesa, iš pradžių tai jausmas, rečiau ar dažniau išreiškiamas šypsena, ar sušildančiu judesiu. Kuo dažniau sustabdome savyje tą besišypsančią akimirką, jausmas virsta nuosavybe – bruožu.

Švelnumas lyg nereikalingas bruožas žmogui, besiveržiančiam pirmyn, beskubančiam atlikti viską kuo naudingiau ir nenorinčiam būti ar bent pasirodyti silpnam. Švelnumas paskiriamas silpniesiems. Netiksliai šis jausmas tapatinamas su silpnumu. Nors retkarčiais stabtelėjus tarp įsakymų, taisyklių, nuorodų, galima pažiūrėti į šalia esantį su švelnumu, be išankstinio žinojimo „ko nors“ apie jį arba be nusistatymo, kad visa yra „seniai pažįstama, nuobodu ar net nepakenčiama“. Pabandoma užkalbinti jį kaip save pačią – tyliai ir pagarbiai, kaip pakalbiname save, šiek tiek prislėgtą nežinios ar nebeskiriančios, kas svarbiausia, į kurią pusę turėtų krypti mintys. Švelnumas neleidžia sakyti jau seniai išminktų frazių ar vakar sugalvotos minties. Švelnumas gimsta čia pat ir kiekvienam suranda tam tikru metu reikalingiausią išraišką.

Norėdami atgauti jėgas, pusiausvyrą, pamatyti pasaulį ne įprastomis akimis, žvelgiama į save ir į visą aplinkui su švelnumu. Koks netikėtas pasikeitimas. Pirmiausia – šypsena – visi besišypsantieji turi švelnumo. Šypsena pasako, kad visa, kas matoma, - nenusakomai gražu. Ne visada gražu išorėje – švelnumas pasauliui ir žmogui jame visa pakeičia – pradedama matyti akivaizdžiai neregimų dalykų. Sutramdome savo aršumą ir besaikį, nebevaldomą veržimąsi nežinia kur. Dėmesingai pažvelgiama į save – kaip atrodome sau, kitam, nematomam angelui ir Dievui. Kartais po to žvilgsnio sunerimstama, kartais susigėstama, kartais toliau norisi bėgte bėgti vėl pirmyn, kad tik tas žvilgsnis nepasivytų. Nes kuo ilgiau taip į save žiūrima, tuo žiūrima švelniau: į save, į šalia esantį, į tą Gyvenimą, kurį tik tikime esant.

Reikia pabūti švelniai. Nors truputį. Argi tas jausmas toks nesvarbus? Negi nereikia tam skirti nors trumpo dėmesio? Be apsimetimo, kad esi švelnus. Tarp subtilios žmogaus išraiškos ir savo išugdyto, išlavinto, išgyvento, pažinto, priimto proto bei jausmų pasaulio turėtų būti pusiausvyrą. Švelnumas taip pat turi derėti su visais kitais bruožais ir ypatybėmis. Jis beveik nepastebimas – tik gerumo pajutimas vos-vos palydi jį; vos-vos užgauna žmogaus jautrumą. Viso to nematyti, nes vos-vos tik duodamas ženklas šalia esančiajam, kad išgirstume tai, ko neišdrįso pasakyti ir pamatyti baikštumą, netyčia atsiskleidusį daugiau, negu leidžiama. Pamačius, kad tokį pat baikštumą turime patys ir taip pat neišdrįstame daug ko pasakyti...Ir dėl to reikalingas švelnumas, kad trapumas nebūtų sužeidžiamas.

Jis (švelnumas) lyg ir ne šio pasaulio bruožas. Jis tartum nedera prie realaus gyvenimo tiesų, tačiau jaučiama, kaip jis ugdo, kaip keičia. Taip pat nepamirštama, kad šio bruožo netinka iškelti kaip lozungo, netinka piršti žmogui, nepasirengusiam priimti švelnumo. Reikia palaukti, kol jis pasirengs. Išdrįs jį priimti, patikės juo, pažins kaip savą, artimą. Kaip draugą, sustojusį palaukti jo,

su visais nespėjančio. Taip drįstame mokytis iš Dievo – laukti. Švelnumas tyli, kaip tyli Dievas, laukdamas, kada pajusime, pripažinsime sopulį savo viduje, niekuo nenumaldomą ilgesį. Ir suprantama – laukdami nuraminimo, iš tiesų laukiame švelnumo. Galime nujauti, kai Dievas tyli, tuomet esame Jo švelnume. Neišmokome Jo girdėti, nes skubūs žemės žingsniai man labiau įprasti. Labiau įprastas šurmulys ir stumdymasis, tiesiant ranką pasiekti, pasiekti ir pasisavinti. O Dangaus pasaulio švelnumas lyg nebūtinai, nesiektingas – jis nepasisavinamas, jo visiems užtenka – tik nežinia, ar švelnumo „naudinga“ prašyti. Jis neatveria plačių durų, neiškelia žmogaus į pirmas eiles. Švelnumas tik atpažįsta žmogiškumą – kukliai, neįkyriai, pagarbiai – kaip visa, kas nematoma, papildo žmogų dar viena šilta spalva.

Švelnumas primena, kad nėra tik naudingas įrankis, o turi siekiamybę tapti vertas savo buvimo priežasties. Atrodytų, nieko neveikimas – būti ir tapti kažkuo nenusakomam. Nenusakomas yra mėginimas siekti panašumo į švelnumo Davėją. „Ir pamokyk mane būti švelnia“, - noriu paprašyti, nors stiprusis pasaulis net nepažvelgs ir nepastebės mano pasikeitimo. Tik mažasis žmogus, sustojęs šalikelėje atsikvėpti, visai nebepajėgantis pasivyti pirmųjų gyvenimo bėgikų, glaussis prie mano švelnumo. Aš - prie jo bejėgiškumo. Ir abu pakelsime akis į Dangų. Ne iš didelio dorumo – nebėra, kur žvelgti ir su kuo kalbėtis, į ką remtis, visi toli, nubėgę priekin. Žvelgiu į Dangų. Nujaučiu ten esant švelnumo pradžių. Ir mano pačios bejėgiškumas kalbinant Dievą švelnus savaime. Tad žmogus yra pats švelniausias, kai bent grįžteli į Dievą, bent parodo judesį, kad norėtų eiti Jo link. Gal rytoj, kai sustiprės, pasiryš. Kai patikės, kad švelnumas yra išgyvenęs ilgą, nuo amžių pradžios gyvenimą.

Prieiga per internetą<<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2006-10-28-virginija-adomonyte-svelnumas/82477>> [žiūrėta 2011 – 04 – 22]

Taip, galima sutikti su internetinio puslapio <http://www.bernardinai.lt> straipsnio autore dėl švelnumo, kaip ne šio, skubančio į nežinią pasaulio, žmonių nebetoleruojamu bruožu. Tiesa, švelnumas tampa nūdienos žmonių santykiuose silpnumo, galimybe tavimi pasinaudoti ypatybe. Skaudžiausia, jog šis bruožas tiesiog ištrinamas ne vieno vaiko šeimoje, o ką bekalbėti apie paauglių tarpusavio santykius, apie paauglių bendravimo stilių. Reikia gi pasirodyti esant „kietais“. Apie kokį švelnumą begalima kalbėti, kai jauni vyrai girti sėda prie vairo ir sukelia siaubingas avarijas?!

Kaip bebūtų – blogybės nėra amžinos, nors jos atrodo ilgos dėl savo neigiamo „svorio“. Be to, blogis yra neišsivystęs gėris. Aplenkdami „neišsivysčiusį gėrį“ galime teigti – švelnumas yra gydanti sielos žaizda mira ir alavijas, - tai taikdarys, sutaukantis priešus.

1.2 Švelnumo raiška žmonių santykiuose

Jausmai nuo džiūgavimo iki visiškos nevilties – egzistuoja ir vienokiu ir kitokiu būdu veikia mintis, elgesį, santykius su kitais.

Visokios emocijos žmogui vienodai reikalingos ir reikšmingos. Jų negalima „sudėlioti į lentynėles“, kaip teisingų ar klaidingų, bjaurių ar gražių, tinkamų ir netinkamų. Visus jausmus reikia išjausti, išgyventi. Išgyventi džiaugsmą, malonumą – vienas dalykas, tačiau ką daryti, kai jauti pavydą ar pyktį? Neretai nepriimtų, nemalonių jausmų bandoma išvengti arba karštligiškai jų atsikratyti. Nenuostabu – neigiamas emocijas reikšti labai sudėtinga. Todėl dažniausiai einama pačiu paprasčiausiu keliu – jausmai tiesiog slopinami. Tuo momentu galbūt išvengiama konflikto, tačiau ilginiui krenta nuotaika, atsiranda apatija, sąstingis, o vėliau išsivysto depresija ar kitos psichosomatinės ligos: galvos skausmai, įvairūs funkciniai skrandžio ar žarnyno, širdies sutrikimai.

Norint išmokti valdyti, tinkamai reikšti jausmus, pirmiausia juos reikia gerai pažinti. Tai nelengva užduotis, kai nei vaikystėje, nei vėlesniame gyvenime niekas to nemokė, o tik skatindavo užgniaužti daugybę visuomenėje nepriimtų jausmų: pyktį, priešišumą, o kartais net švelnumą. Pavyzdžiui, žmonės, užaugę alkoholikų šeimoje, išmoksta aktyviai reikšti tokius jausmus, kaip pyktis, pagieža, nepasitenkinimas, agresija, bet slėpti nuoširdumą, gerumą, prierašumą. Užaugusieji darniose šeimose linkę drąsiai rodyti aplinkiniams savo švelnumą, nuoširdumą, gerumą, o vengti reikšti tokius jausmus, kaip pyktis, agresija, priešiškumas.

Prieiga per internetą<<http://www.asirpsichologija.lt/index.php?jausmai-ir-ju-raiska&category=4&id=304>> [žiūrėta 2011 – 05 – 09]

Kad pasaulis būtų malonesnis ir švelnesnis, kad žmonių santykiai būtų grįsti humanišku, nuo kūdikystės būtina modeliuoti bei stiprinti jautrumą. Motinos meilė - švelnumo įsikūnijimas realybėje, tai yra palaima, ramybė, jos nereikia išsikovoti, užsitarnauti. Ji yra, ji tiesiog egzistuoja, jos net gi negalima pelnyti, nes tai būtų netikra. Motina glaudžia, šildo, ramina, džiugina, myluoja, paklydus padeda grįžti, atleidžia. Ji myli mus tokius, kokie esam. Ši meilė pati ypatingiausia tuo kad jai nereikia atlygio, ji yra pati tikriausia ir nuoširdžiausia.

Motinos meilė – jausmas, kurį daugelis mūsų yra patyręs, pajutęs ir galbūt kvailai švaistęs, bet ji mums leido gyventi...Motinai vaikas - tai gyvenimas, tai perlas, deimantas, safyras, tai ir nuovargis, pasiaukojimas, motiniška vergija; didžiausias turtas ir malonumas, kai padarai ir duodi viską, kas

brangiausia ir nuoširdžiausia. Motinos meilė pasireiškia rūpesčiu, jaudinimuose, dėmesiu, švelnumu, supratingumu, saugumu, palaikymu.

Prieiga per internetą<<http://www.patimoku.blogas.lt/motinos-meile-1.html>> [žiūrėta 2011 – 05 – 14]

1.3 Agresyvumas – švelnumo antipodas

Šalia švelnumo egzistuoja grubumas, šiurkštumas, piktumas. Mūsų dienų visuomenėje apstu agresijos protrūkių. Apie tai daug rašoma spaudoje, rodoma per televiziją. Mane domina šio reiškinio psichologinė pusė, kodėl taip netoli nuo švelnumo iki agresijos ir kaip tai atsiliepia žmonių santykiams.

Kodėl rašant bei kalbant apie švelnumą žmonių tarpusavio santykiuose neprošal kalbėti apie pyktį, žiaurumą bei agresiją? Dėl to, jog dar labiau išryškėtų švelnumas, gerumas, kaip vertybinė nuostata. Antra vertus, - dar ir dėl to, kad pagriščiau savo pasirinktos temos aktualumą šių dienų žmonių tarpusavio santykių proporcijas.

Žmonės yra pavargę, dėl to nemoka kontroliuoti savo emocijų. Agresijos šaknys įleistos dar vaikystėje. Turime kreipti dėmesį į vaikų auklėjimą, kaip vaikas auklėjamas, tokia būna ir visuomenė.

Agresyvumu laikomas siekimas padaryti ką bloga kitiems žmonėms. Tačiau kalbama nebūtinai apie fizinę agresiją. Kartu su ja egzistuoja ir gerokai mažiau pavojinga verbalinė agresija – polinkis bartis su aplinkiniais, daryti jiems pastabas ir pan. Agresija dažnai būna gynybinė, t. y. sukelia aplinkinių grėsmės pojūčio ir siekimo nuo jų apsiginti. Tačiau neretai tokia „gynyba“ tampa išankstine: tikėdamasis puolimo vaikas skuba gintis iš anksto. (A. Vengeris, „Psichologinis konsultavimas ir diagnostika, psl. 23).

Agresyvus, kaip ir bet koks kitoks elgesys, yra prigimties ir ugdymo padarinys. Nors psichologai ir nepritaria prielaidai, kad agresija yra instinktyvi, tačiau ji priklauso nuo genetinių veiksnių. Be to, dirginant tam tikras smegenų sritis, agresiją galima sukelti arba nuslopinti. Šias nervų sistemos sritis veikia ir biocheminiai veiksniai. Agresyvumui taip pat turi įtakos daugybė psichologinių veiksnių. (David Myers, „Psichologija“, psl. 670).

Nemalonūs įvykiai didina žmonių priešišumą. Tokie dirgikliai ypač lengvai sukelia agresiją tokių žmonių, kurie būdami agresyvūs, gauna už tai atlygį, kurie išmoko elgtis agresyviai iš vaidmenų modelių arba stebėdami, žiniasklaidos vaizduojamus agresijos pavyzdžius. Šie veiksniai mažina žmonių jautrumą žiaurumui ir skatina juos susierzinus elgtis agresyviai. (David Myers, „Psichologija“, psl. 670).

Šiandien agresija plinta lyg virusas. Tėvai žaloja savo vaikus, paaugliai peiliais sprendžia konfliktus, žmonės žiauriai elgiasi su naminiais gyvūnais.

Smurto plitimui didelės įtakos, kaip minėjau turi televizija, ekrane rodomas blogis, glaudžiai susijęs su didėjančiu žiaurumu, alkoholizmas, narkomanija, nedarbas ir kiti negatyvūs socialiniai reiškiniai.

Psichologė Maria Fiurst knygoje „Psichologija“ agresiją nagrinėja keliais aspektais. Kasdienėje kalboje agresija dar vadinama smurtu ir žiaurumu. Autorė pamini agresija vadinamus veiksmus: užsispyrimą, įniršio priepuolį, plūdimąsi, įžeidinėjimą, baudimą, vogimą, baldų laužymą, antausius, badymą peiliu, šaudymą, žudymą, šantažą, studentų riaušes, karą, bombardavimą, nusikalstamumą ir net „kartais perdėtus atsakomuosius įstatymo saugotojų veiksmus“.

M. Fiurst teigia, jog agresija gali būti pakartojama kaip išmoktas veiksmas. Išmokimu pagrįstos agresijos teorijos teigia, kad agresyviai reaguoti išmokstama stebint kitų elgesį. Tarkim, jei šeimoje, mokykloje, tarp pažįstamų ar per žiniasklaidą (daugiausia per televiziją ar kiną) matoma, kad agresyvūs veiksmai atneša norimą rezultatą, to išmokstama veikiant pakaitiniam pastiprinimui.

Industrinėje visuomenėje nesaugumas, nerimas, rezultatų siekimas susiję numatoma ryšiais, rašo M. Fiurst, analizuojama agresyvumo prigimtį visuomenėje. Ji remiasi Ch. Shmerl, R. Ansager, G. Wenninger (1980) teorijomis, kurios patvirtina, jog stipriai į rezultatus ir į konkurenciją orientuotose sistemose labai daug „pasmerktųjų pralaimėti“. Juos slegia keliama reikalavimai, baimė, jog nepasiseks; jie jaučiasi nepelnytai atstumti ir privalantys paklusti drausmei. Žinant, kad emocinė įtampa ir stresas yra beveik nuolatinė daugelio šeimų ir televizijos žiūrovų būseną, agresiją skatinantis derinys „agresyvus pavyzdys plius susijaudinimas“ nebegali neutralizuoti tiesiogiai ar netiesiogiai agresyvių televizijos programų.

Taigi galima daryti išvadą, kad tokie pavyzdžiai – tai ne vien skandalingi fizinės agresijos atvejai, bet ir visos netiesioginės ar net įteisintos agresijos, sėkmingai demonstruojamos ne tik per televiziją ar kitas žiniasklaidos priemones, rezultatas. Eksperimentai patvirtino, jog linkę į agresyvius veiksmus jaunuoliai, matydami smurtą, tampa dar agresyvesni. Kuo pozityvesnis santykis su

modeliu (aktoriumi), tuo labiau su juo identifikuojamasi ir perimamas jo elgesys. Daugelis autorių nurodo, jog teisinga bausmė už padarytą blogį įtikina žiūrovą, kad smurtas ir nusikaltimai nieko gero neatneša. Manoma, kad žiaurios bausmės nepažeidžia galiojančio moralės kodekso, jos įbaugina. Tačiau neturime pamiršti, kad bet koks agresyvumas – atsakas į padarytą blogį gali būti suprastas kaip moralinis viso smurto pateisinimas.

Prieiga per internetą:<http://www.xxiamzius.lt/archyvas/xxiamzius/20021115_visu_01html> [žiūrėta 2011 – 05 -03]

Agresija galima įveikti tik susivaldymu ir gerumu. Jei nebūsi pyktas, tai nesulauksi ir iš kitų. Reikia kantrybės, švelnumo ir gerumo. Ypač reikia atkreipti dėmesį į vaiko ir paauglio agresiją, įveikti ją švelniai.

Nemielai skamba žodžiai „agresija“ ar „šiurkštumas“, tačiau apie šiuos reiškinius kalbėti būtina. Tik taip pamažu keisime savo ir kitų požiūrį, gal net šiltesni tapsime. O norint bent šiek tiek pakeisti visuomenę ir neigiamus dalykus joje, reikia pasitelkti paprastas, bet labai galingas jėgas: švelnumą ir gerą pavyzdį.

Prieiga per internetą:<<http://www.straipsniai.lt/gerumas/puslapis/13172>>[žiūrėta 2011-05-14]

1.4 Švelnumo raiška gamtoje

Gamtinės grožio prielaidos gali būti aiškinamos tik santykyje su žmogaus visuomenine praktika. Jos nėra izoliuotos nuo socialinių poreikių. Jas pačias galima traktuoti kaip tam tikrą santykį.

Natūralus gamtos objektas arba žmogaus rankų kūrinys įgyja estetinę vertę jam pačiam būdingų savybių dėka, nes estetiiniame santykyje objekto savybės nepakinta, nepersitvarko, o tik išryškėja. Gamta graži ne vien todėl, kad mes sugebame ją savitai suvokti ir išgyventi. „Grožis – tai pačios gamtos objektyvi savybė, tačiau tai kartu ir kokybė, kuri apibūdina gamtą tik atitinkamoje ryšių ir santykių sistemoje, kurios sudėtinė dalis yra žmogus“. (A. Gaižutis, menas ir humanizmas, psl. 78).

Nuo senų senovės žmogui gamta buvo antri namai. Žmogus galėjo rasti ramybę, grožį, paguodą, švelnumą, - galėjo rasti peno ne tik sielai, bet ir kūnui (A. Baranauskas „Anykščių šilelis“).

Kas myli augalus ir gyvena tarp jų, puoselėja sodą ar tiesiog yra neabejingas lauke žaliuojančiais ir žydinčiais gamtai, žino: augalai yra gyvos būtybės, stipriai veikiančios mus ir mūsų pojūčius. Augalų

poveikis įvairus: vieniems jie suteikia atsipalaidavimą, netgi paskatina susikaupti ir mąstyti, kitus įkvėpia kūrybai neišsenkama spalvų ir pavidalų gausa. Kai kurie augalai svaigina kvapu, kuris kaip teigia ezoterijos žinovai, esąs augalų sielos buveinė. Augalai teikia mums jėgų, kurių negalime matyti ar išmatuoti, tačiau jos virsta konkrečia energija – džiaugsmu ir gera savijauta.

Prieiga per

internetą<http://siauliai.mok.lt/juventa/mokdarbai/darbai2003/rugaityte_kamb_augalai/new_page_2.htm> [žiūrėta 2011 – 03 – 31]

Gyvoji gamta išreiškia savaiminį grožį, švelnumą, gerovę, neišsenkantį įkvėpimą, suteikia erdvės mąstymui ir fantazijai. Daugelį žmonių teigiamai veikia ir gyvūnai. Tai gali būti ne tik katės, šunys, bet ir žuvytės, papūgos, jūros kiaulytės, voraiukai ar triušiai – kiekvieną skirtingai. Gyvūnėlio laikymas namuose rodo, kad žmogui reikalingas ryšys su gamta, be to, gyvūnėliai sukuria teigiamą atmosferą.

Gyvūnėliai labai padeda esant depresijai. Kai žmogus skęsta savo liūdnoje mintyse, jam viskas rodoma juoda, gyvūnėlis prablaško, suteikia švelnumo, atitraukia nuo blogų minčių. Gyvūnėliai užburia savo nesukaustytu tikrumu. Jie neapsimeta tuo, kuo nėra, t.y. neužsideda Antėjo kaukių.

Švelnius gyvūnėlių tarpusavio santykius stebime kai jie susitinka, gyvena, elgiasi. Pavyzdžiui, susitinka dvi katytės ar katinėliai, - pasibučiuoja, apsiuosto vienas kitą. Palaukia, kol paės jo (jos) draugas (draugė).

Kiekvienas mielas padarėlis sušildo širdį savo švelnumu ir išdaigomis. Daugybė gyvūnėlių laukia galimybės įrodyti, kad jie sugebės papildyti mūsų gyvenimą, suteikti džiaugsmo, švelnumo ir palengvinti mūsų liūdesį.

Prieiga per internetą:<<http://www.pasveik.lt/sveikatos-ir-medicinos-naujienos/naminiai-gyvuneliai-ir-mes/61134>>[žiūrėta 2011-05-14]

2. VIZUALŪS ANALIZUOJAMO REIŠKINIO ATITIKMENYS GYVOJOJE GAMTOJE

Daugybė pavyzdžių apie švelnumą (gamtos) yra klasikinėje lietuvių poezijoje: S. Nėries, Maironio, A. Baranausko, V. Mačernio ir kt. Taip pat jų daug ir lietuvių prozoje. Švelnus lapų ir žiedų šilkas, smilgos šluotelė, trapus nendrės stiebas, šiurkštūs vyriški rugių ūsai melsvam jų žydėjimo debesų įgauna santūraus elegantiškumo, - sustabdytas švelnumas.

Kaip švelnumas yra susijęs su voratinkliu? Galima atsakyti vienu žodžiu ar fraze, - švelnumo burtais.

Voratinklis – vorų rezgamas tinklas. Pilvelyje yra voratinklinės liaukos, kurios išskiria ore stingstančią baltyminę medžiagą – voratinklinį šilką, iš kurio daromas voratinklis.

Vorai tinklus audžia labai įvairiai, kiekviena rūšis savaip. To paties tinklo gijos yra labai skirtingos. Vienos jų storos, kitos purios, trečios lipnios. Ant storesnių spindulinių gijų spirale išsidėsčiusios lipnios gijos. Klėjai dengia jas ne ištisai, todėl toks tinklas ankstų rasotą rytą atrodo lyg būtų nusėtas smulkių karoliukų. Voras tinklą daro labai stropiai, užpakalinių kojų pagalba, kurios turi specialų nagelį ir į šukas panašius šepetukus. Voratinklių darymas yra viena priežasčių lėmusių vorų sėkmę gamtoje.

Prieiga per internetą<<http://lt.wikipedia.org/wiki/Voratinklis>> [žiūrėta 2011 – 05 – 03]

Vorų audžiami tinklai yra vienos gražiausių ir sudėtingiausių struktūrų rezultatas gyvūnijos pasaulyje. Tačiau kai kurių rūšių vorams paprasto „audinio“ nepakanka ir jie žengia vieną žingsnį į priekį – dekoruoja savo voratinklius sudėtingesniais nei būtina raštais.

Ar gali būti, jog šie sutvėrimai yra geriausi eksterjero dizaineriai visoje planetoje? Kol kas niekas negali paaiškinti, kodėl jie gamina šiuos „perteklinius“ audinio gabalėlius. Kai kurie mokslininkai teigia, jog tai ne kas kita, kaip vorų „estetikos“ pajautimas. Tačiau tai tik teorija – lygiai taip pat sėkmingai savo versiją galime sugalvoti ir mes, pažvelgdami į šių vaizdų įvairovę.

Toks gamtinis reiškiny tarsi turėtų paprastą paaiškinimą, tačiau taip nėra. Gali būti, jog voras paprasčiausiai pagamina perteklinio šilko, kurį jis patalpina nuausdamas papildomą raštą. Būtų galima kelti klausimą, kodėl voras paprasčiausiai neatsikrato pertekliumi, o vietoj to eikvoja savo laiką ir energiją kurdamas tokius įspūdingus kūrinius. Tai mus sugrąžina prie teorijos, jog vorai gali turėti tam tikrą estetikos pojūtį, ir kaip pažangiausias tinklo „dizaineris“ jis siekia, kad jo gaminamas

produktas turėtų gerą „prekinį ženklą“. Galbūt per daug sužmoginta, antropomorfiška? Gali būti, kad tokia teorija visai reali, nes daugelis gyvūnų stengiasi pagražinti savo buveinę.

Tačiau kad ir kokia būtų priežastis, dėl ko vorai konstruoja tokias dekoracijas, tai yra dar viena gamtos kasdien suteikiama grožio apraiška, kurios mes dažnai tiesiog nepastebime.

Prieiga per internetą<http://www.technologijos.lt/n/mokslas/gamta_ir_biologija/straipsnis-9179/straipsnis?name=straipsnis-9179&l=2&p=1> [žiūrėta 2011 – 05 – 02]

Tikriausiai nedaug suklusime sakydami, kad vienokį ar kitokį voratinklį pastebime jei ne kasdien, tai gana dažnai. Dažniausia į jį neatkreipiam ypatingo dėmesio, nes tiek pats voratinklis, tiek jį audžiantis voras yra gana dažnai žmogaus kasdieniniame gyvenime aptinkami objektai. Tačiau tikriausiai tik nedaugelis kartą ar kitą yra uždavęs klausimą apie voratinklį ir medžiagą, iš kurios jis padarytas. (Žr. 1 pav.)

1.pav. **Voratinklio tinklas**

Gaminti voratinklinį šilką yra viena unikalių voro savybių. Kas per medžiaga yra voratinklinis šilkas? Pagal cheminę sudėtį tai yra baltymas, kaip ir kiti baltymai sudarytas iš amino rūgščių. Baltyminės medžiagos gamtoje yra labai vertingas produktas, o jų radimas ir gamyba daugeliui iš organizmų reikalauja didelių energijos sąnaudų. Dėl šios priežasties ir voras voratinklinį šilką naudoja labai taupiai ir efektyviai. Jam pagaminti reikia palyginti nedaug medžiagų, nes jis yra nepaprastai plonas. Šilkas šilkui nelygu. Tai, kas žmogui atrodo paprasta voratinklinė gija, yra labai sudėtingas darinys. Žiūrint į šilką per mikroskopą galima pastebėti, kad kiekviena gija yra sudaryta

iš dviejų atskirų storesnių gijų, apsuptų bendra šilko mase. Gijos yra dvi, nes jas išskiria dvi verpiamosios karputės, o jau išorėje jos yra sujungiamos į vieną kompleksą, kuris atrodo kaip viena gija. Ant šių dviejų gijų tam tikru atstumu yra tvirtinami skysto šilko lašeliai. Voratinklinis šilkas vorui gali tarnauti ir kaip judėjimo priemonė. Jauni vorai pavasarį, o ypač rudenį, plinta oro srovėmis ir voratinklinėmis šilko gijomis. Rudenį jauni vorai užlipa ant atsikišusių objektų ir pavėjui pradeda leisti – voratinklinę giją, kurią pagauna ir pradeda plaikstyti vėjas.

Ką žmogus mato, deja, nėra tikroji voratinklio šilko gija. Tai yra tik jos atspindima šviesa. Pati gija yra daug plonesnė ir ji turėtų net 160 kartų storesnė, kad žmogaus akies skiriamosios gebos užtektų ją įžiūrėti kaip atskirą objektą. Voratinklinis šilkas atspindi beveik visą į jį krentančią šviesą, šviesesnis už daugelį kitų objektų. Jo švelnumas yra taip pat nepaprastas. Užtenka sutraukti voratinklį ir švelni pilkuma apsupa tavo ranką, tiesiog prilips voratinklio draikanos. Ir mums bus gaila sudraskyto stebuklo. Dar daug neatsklestų paslapčių slypi šioje vos ne kasdieną aptinkamoje, tačiau nepaprastoje ir paslaptingoje medžiagoje.

Prieiga per internetą<<http://www.fortunecity.com/skyscraper/hudson/1780/biologija.htm>> [žiūrėta 2011 – 05 – 02]

3. ANALIZUOJAMO REIŠKINIO INTERPRETACIJOS MENINĖJE KŪRYBOJE

Tikras menininkas niekada nesiekė tikrai dubliuoti tikrovę arba vergiškai kopijuoti ją. Jis jautė reikalą interpretuoti. Nuo seniausių laikų iki šių dienų kūrybingi menininkai pateikė mums daugelį žmogaus gyvenimo, jo gamtinės ir dvasinės aplinkos interpretacijų, o ir pagrindinėmis kritikos tradicijomis atstovaujantys kritikai yra pabrėžę interpretacijos svarbą. (Estetinė kultūra, menas ir pažinimas, psl. 175).

Kadangi požiūris ir tikslas, išraiškos būdas ir kūrinių turinys sudaro glaudžiai susijusias vieningo organiшко proceso funkcijas, tai juos analizuojant ir išdėstant susiduriama su sunkumais, būdingais kiekvienos organiшко situacijos analizei. (Estetinė kultūra, menas ir pažinimas, psl. 176).

Šiame (žr. 2 pav.) kūrinyje pastelinės spalvos susilieja viena su kita, išryškindamos gruoblėtą popieriaus faktūrą. Tačiau ne tik ją. Ir ne faktūra čia yra svarbiausia.

E. N. Zavadskienė demonstruoja modernistinį požiūrį į kūrybą ir gyvenimą, sąlygotą modernistinės pasaulėjautos. Menininkė jautriai reaguoja į tai, ką mato aplinkui save ir savyje; ir svarbu savo emocijas bei mintis, suderinus su asmenine vertybių sistema, perkelti į popierių ar drobę. Nėra čia abejingumo ar reliatyvizmo, postmodernistinio žanrų maišymo, destrukcijos ar entropijos. Yra žmogus. Jos veidas ir figūra, kuri gali būti traktuojama, kaip plastinis kūrinius formuojantis elementas ir kaip simbolinis menininkės dėmesio objektas.

Tamsus fonas išryškina karnavališką personažą. „Mėnulio Litit“ spalvos tarsi šviečia iš tamsos, jos pilnos vidinio spindėjimo. Veidas šypsosi, spalvos tarsi fosforescuoja, leisdamos gruoblėtam popieriui persišviesti ir išryškinti figūrą. Tai skleidžia gyvenimo džiaugsmą. Savita stilizacijos maniera, aptakios formos, pastelinės, švelnios spalvų dėmės, formuojanti personažą. Vienintelis organizuojantis elementas – lengva pieštuko linija, kuri suvaldo išsklidusias spalvas. Emocija, pasklidusi popieriaus plokštumoje, - svarbiausia. Švelnumas, džiaugsmas ir kažkokia skaidri ramybė.

Prieiga per internetą<http://www.culture.lt/menas/?leid_id=2924&kas=straipsnis&st_id=1023>
[žiūrėta 2011 – 03 – 31]

2. pav. **Virš mūsų tik dangus**

Grakštus, trapus, sodrus gėlių grožis atskleidžiamas šilko tapyboje (žr. 3 - 4 pav.) Pasijunti lyg klajotum po spalvingą pievą, kurioje gali surinkti gražiausių gėlių puokštę. Autorė piešia, ką galimą išvysti gamtoje, tačiau jos paveiksluose viskas įgauna savitą spindesį, jiems suteikiama nauja gyvybė.

Šiuose tapybos darbuose žydi gėlės ir sklando paukšteliai. Manau, kad gėlių žiedai – nuostabaus grožio ir geros energijos šaltinis, kurie suteikia švelnumo.

Prieiga per internetą<http://www.anglija.lt/straipsniai?zyme?ausra_lavickiene> [žiūrėta 2011 – 03 – 31]

Pažvelgus į šiuos kūrinius, jame pavaizduotus plevenančius, judančius šilko fone žiedus, pajunti šilumą, meilę, švelnumą, sklindantį iš šilkinės pievos gėlių.

3 - 4 pav. **Šilko pieva**
(autorė Aušra Lavickienė)

Štai nuostabi suknelė (žr.5 pav.) voratinklio nėriniai ir aksomo įsiuvai. Kas gali būti tobuliau, jei ne šis meno kūrinys?!

5 pav. **Karalienės Viktorijos laikų moda 1830 – 1900 m.**

Paulinos Jūrės papuošalų kolekcijoje „Lengvai“ (žr. 6 – 7 pav.) vyrauja daug šviesių spalvų: žalios, turkio, mėlynos, raudonos, sidabro. Iš plonyčių spalvoto vario ar sidabro vielelių „numegzti“ papuošalai suteikia lengvumo, it voratinklio tinklas.

6 - 7 pav. **Kolekcija „Lengvai“**
(autorė Paulina Jūrė)

4. BAKALAURO DARBO RYŠYS SU EDUKACINE VEIKLA

Ugdymu siekiama augančiajai kartai perduoti socialinę patirtį, kurią sudaro mokslo žinios, praktinė žmonių veikla, socialinės vertybės. Ugdymu siekiama plėtoti vaiko protą, jausmus, fizines galias. Ugdymo dėka keičiasi subjekto santykis su pasauliu, būdai, kuriais jis pertvarko ir kuria aplinką.

Mūsų jausmai stiprūs, sponatiški, kartais neužmirštami. Kaip jie kyla? Žmogus turbūt yra emociingiausia iš visų būtybių (Hebb, 1980). Palyginus su gyvūnais, mes daug dažniau jaučiame baimę, pyktį, liūdesį, džiaugsmą ir meilę. Niekam nereikia įrodinėti, kad emocijos įvairina mūsų gyvenimą, o streso metu jos gali būti pražūtingos arba padėti išsigelbėti.

Emocijos sudaro mūsų sąmoningi išgyvenimai. Carrollis Izardas (1977) mano, kad yra dešimt pagrindinių emocijų (džiaugsmas, susidomėjimas – susijaudinimas, nuostaba, liūdesys, pyktis, pasibjaurėjimas, neapykanta, baimė, gėda ir kaltė).

B. Bitinas (1990) teigė, kad žmogus savo poreikius tenkina specifinėmis elgesio formomis, kurias vadiname veikla. Skirtingai nuo gyvulio elgesio, žmogaus veiklą lemia ne poreikis pats savaime, o tikslas – veiklos rezultato vaizdinys, suformavęs žmogų sąmonėje. Tuo žmogaus veikla skiriasi nuo gyvūnų elgesio. Keisdamas aplinką, žmogus keičia patį save, tobulėja kaip asmenybė. Kuria kryptimi asmenybė veikia, t. y. kokių veiklos rezultatų siekia, tokia ji ir formuojasi. Tai ypač būdinga vaikams. Įsijungęs į visuomenei naudingą veiklą, vaikas nė nepastebi, kaip jis susiformuoja norą būti naudingu kitiems. Dėl atsitiktinių aplinkybių pradėjęs bendrauti su socialiai žalingais asmenimis, jis priima ir pradeda laikyti normalia jų nusikalstamą veiklą – chuliganiškus poelgius, vagystes ir pan. Taigi šeima, pedagogas turi siekti, išugdyti vaiką naudingą visuomenei.

Prieiga per internetą <<http://www.mokslas.net/psichologija/mokiniu-veiklos-pedagogineje-literaturoje/>>[žiūrėta 2011-03-31].

Mano kompozicija „Švelnumas“ turėtų daryti įtaką mano mokiniams, ypač gilinantis į techniką, bandant kurti kitokias kompozicijas, kitokių temų darbus. Mano mokiniai būtų nukreipti stebėti gamtą, joje vykstantį gyvenimą, didelį ir mažytį; būtų ugdomi mokytis iš gamtos gerų, humaniškių santykių. Labai norėčiau vesti savo mokinius mokytis iš gamtos kurti dailės darbus, bent mažyte dalele panašius, bet žmogaus interpretuotus.

4.1 Tyrimas „Požiūris į švelnumo reiškinių“

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti mokinių požiūrį į švelnumo reiškinių.

Tyrimo uždaviniai:

- paruošti anketą;
- apklausti mokinius;
- išanalizuoti tyrimų rezultatus ir pateikti išvadas;

Tyrimo vieta – Taujėnų vidurinė mokykla

Tyrimo forma – anketa (žr. 1 priedas. Apklausos anketa)

Informacija apie anketinių duomenų apdorojimą ir aprašus:

tyrimo duomenys aprašyti naudojant skaitinę atsakymų išraišką.

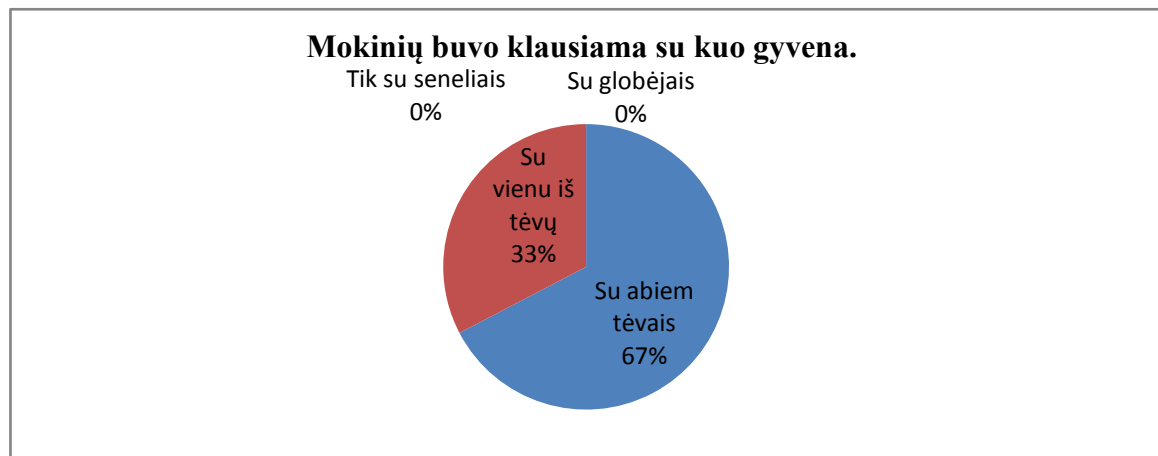
Anketą parengė: Šiaulių universiteto, menų fakulteto, dailės ir technologijų katedros IV k. studentė Aneta Irena Beliauskienė.

Tyrimo imties charakteristikos – anketavimas atliktas Taujėnų vidurinėje mokykloje. Respondentams buvo pateikta 50 anketų. Į anketos klausimus atsakė 49 respondentai.

4.2 Mokinių apklausos rezultatų analizė

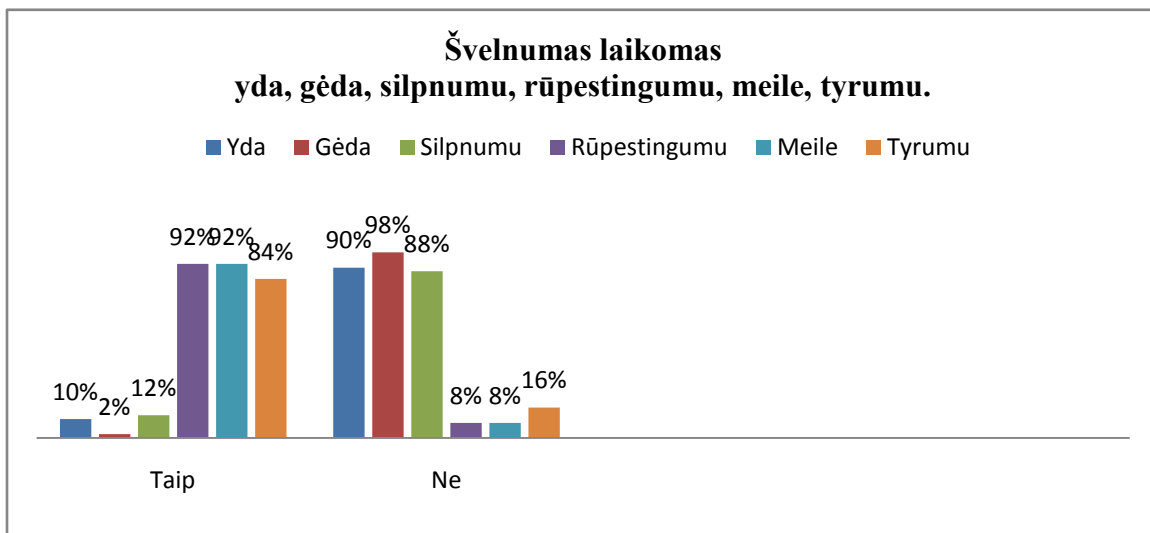
Respondentai – vaikinių - 24, merginų – 25.

1 diagrama

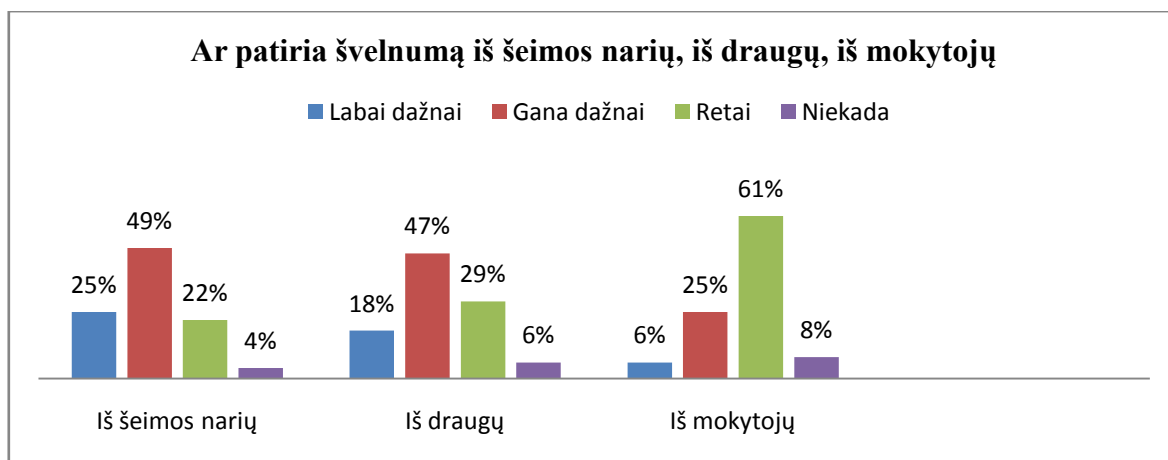
Paaikškėjo, kad su abiem tėvais gyvena - 67%, o su vienu iš tėvų - 33%.

2 diagrama

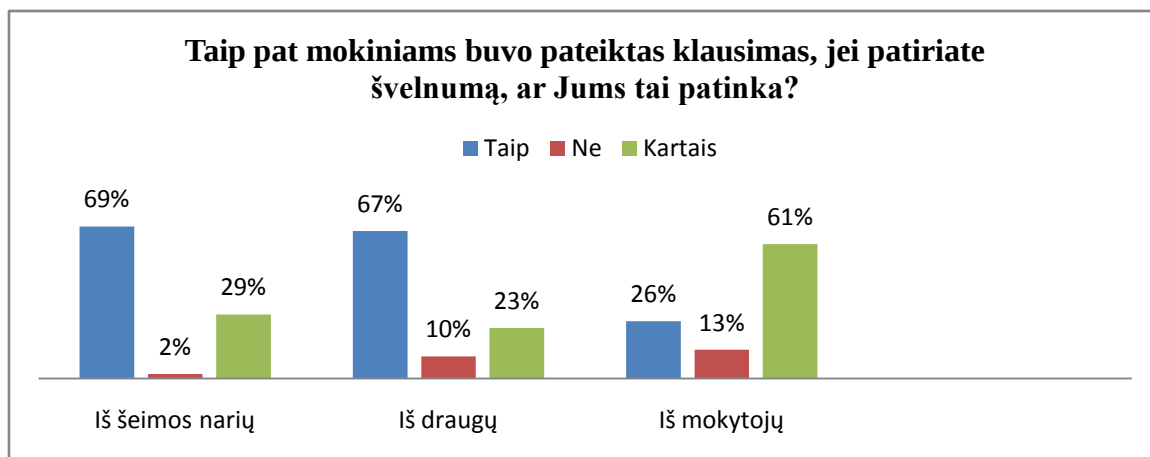
Respondentų buvo klausama ar švelnumas laikomas „yda“, atsakiusių, kad „ne“ buvo 90%, „gėda“ – 98%, „silpnumu“ – 88%, o ar švelnumas laikomas rūpestingumu, atsakė, kad „taip“ – 92%, „meile“ – 92%, „tyrumu“ – 84%.

3 diagrama

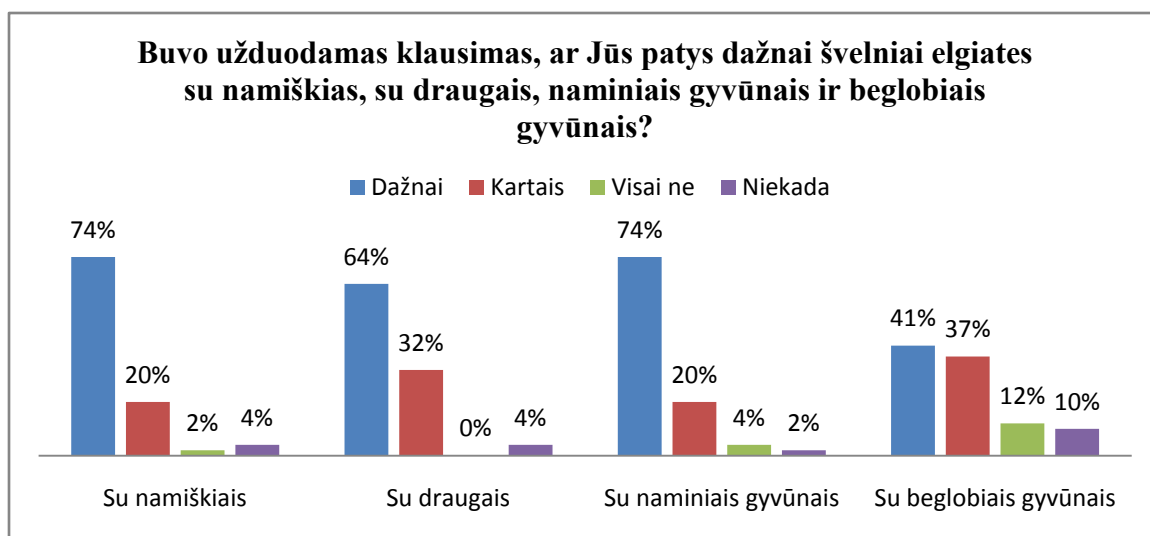
Pasak respondentų, švelnumą patiria gana dažnai iš šeimos narių, t.y. 49%, iš draugų – 47%. Galima daryti išvadą, kad mokiniams trūksta švelnumo iš mokytojų, nes atsakiusiųjų, kad „retai“ – 61%.

4 diagrama

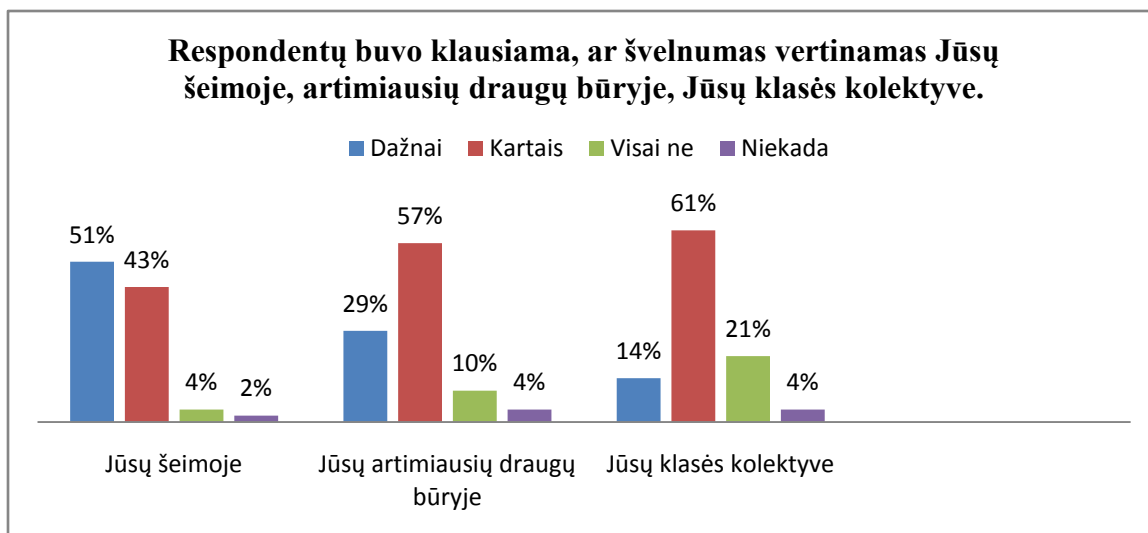

Daugiausia apklaustųjų patinka, kai patiria švelnumą iš šeimos narių, jų buvo 69% ir iš draugų – 67%, iš mokytojų, respondentai atsakė, kad „kartais“, jų buvo 61%.

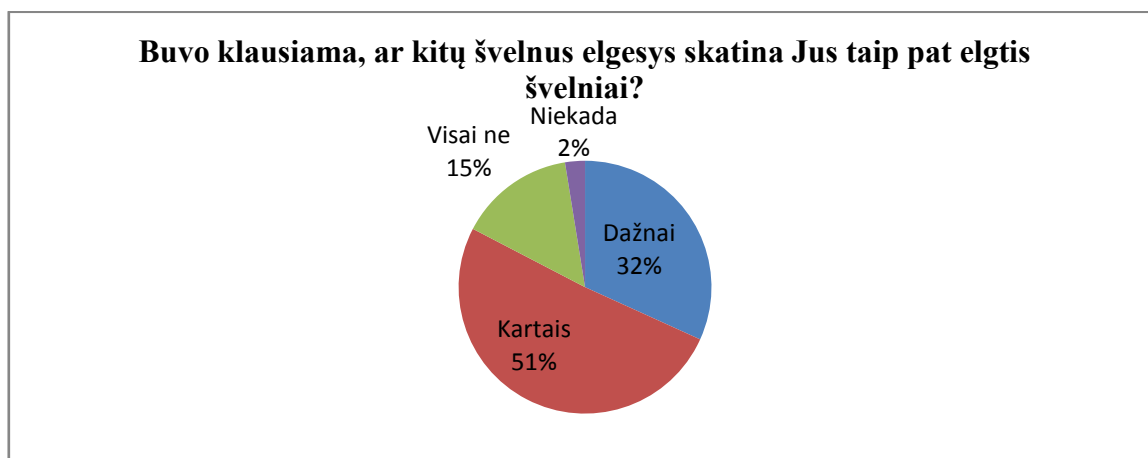
5 diagrama

Mokiniai dažnai elgiasi švelniai su namiškiais – 74% ir su naminiais gyvūnais – 74%, su draugais – 64% ir su beglobiais gyvūnais – 41%.

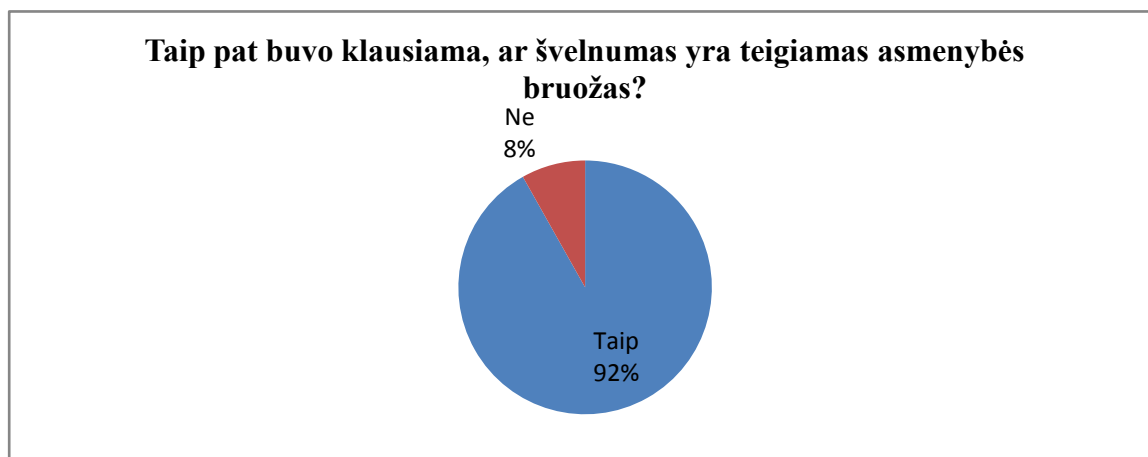

Pasak mokinių, švelnumas dažnai vertinamas šeimoje. Į šį klausimą teigiamai atsakė 51%, „kartais“ – 43%, draugų būryje, „kartais“ – 57%.

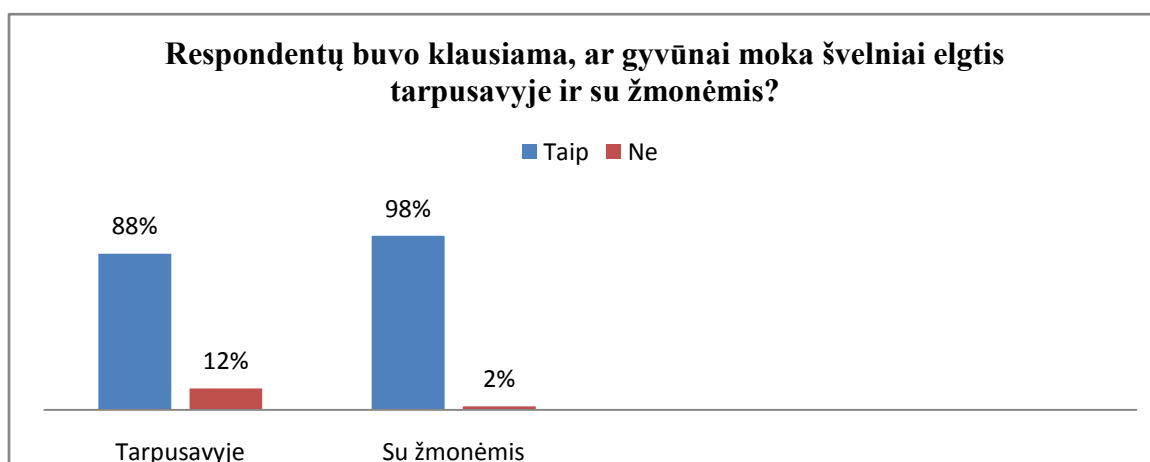
Mokinių nuomonė, kad kitų švelnus elgesys juos skatina elgtis švelniai, atsakė: „tik kartais“ - 51%.

8 diagrama

92% teigia, kad švelnumas yra teigiamas bruožas.

9 diagrama

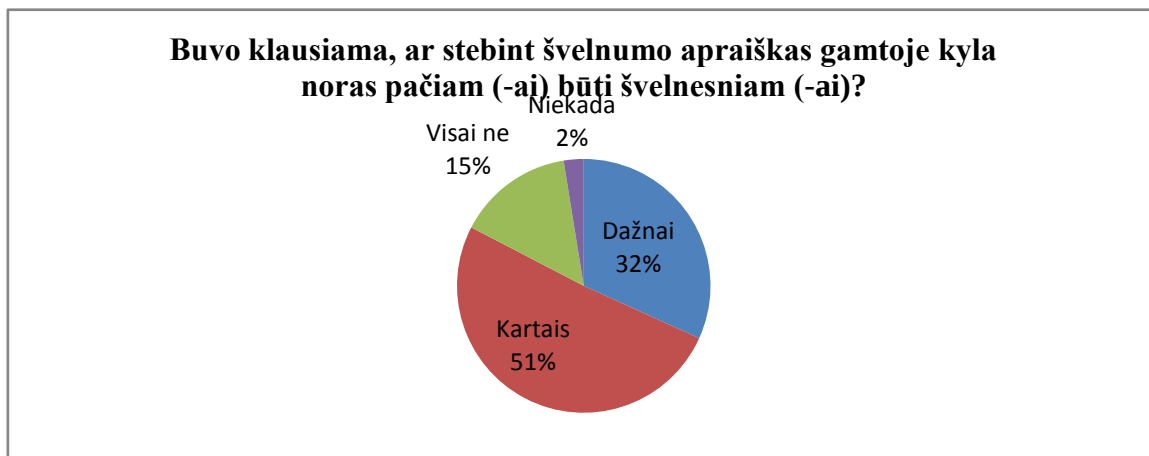

10 diagrama

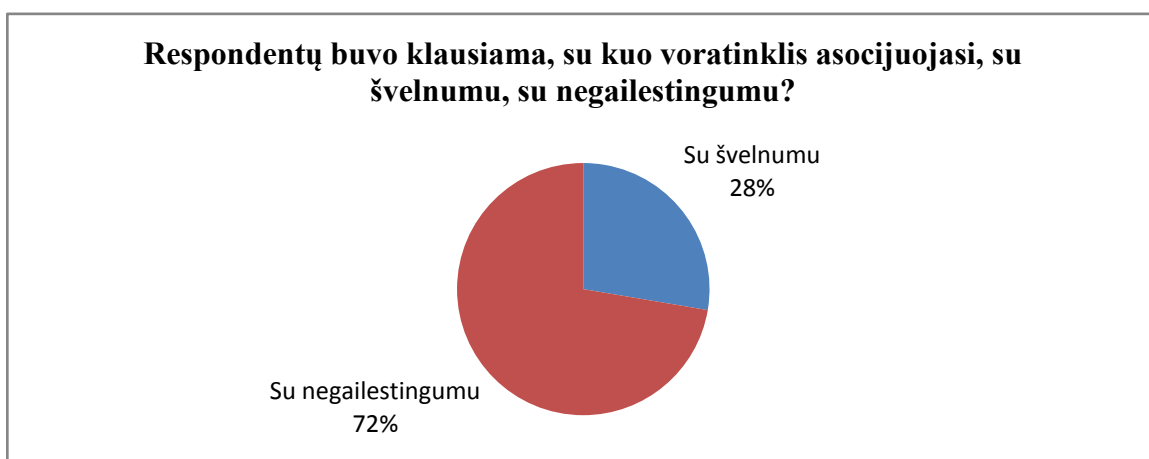
92% jaučia švelnumo pojūtį gamtoje. Šį pojūtį suteikia, gražūs vaizdai, augalai, kačiukai, paukščiai, gandrai, jūra, saulėdydis.

11 diagrama

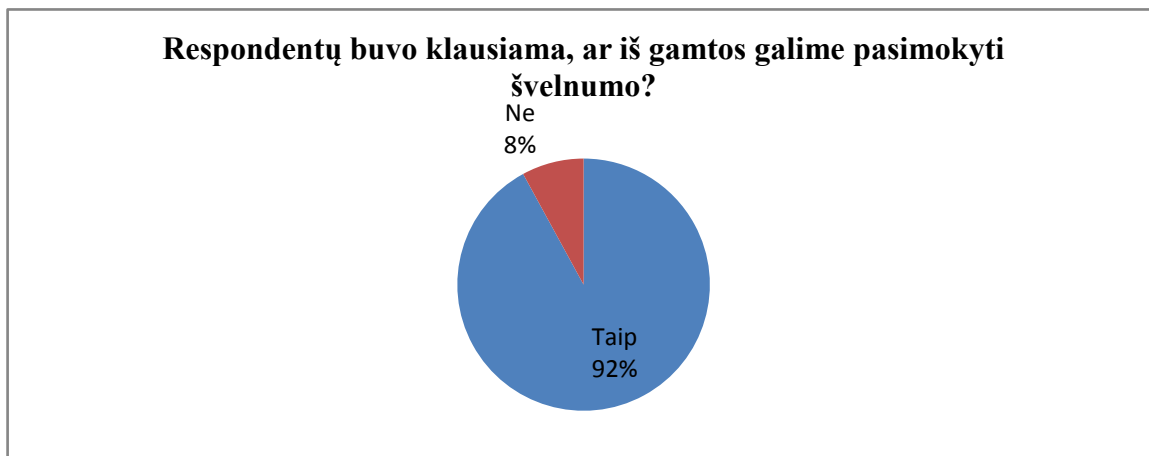
51% atsakė, kad „kartais“ kyla noras būti švelnesniam.

12 diagrama

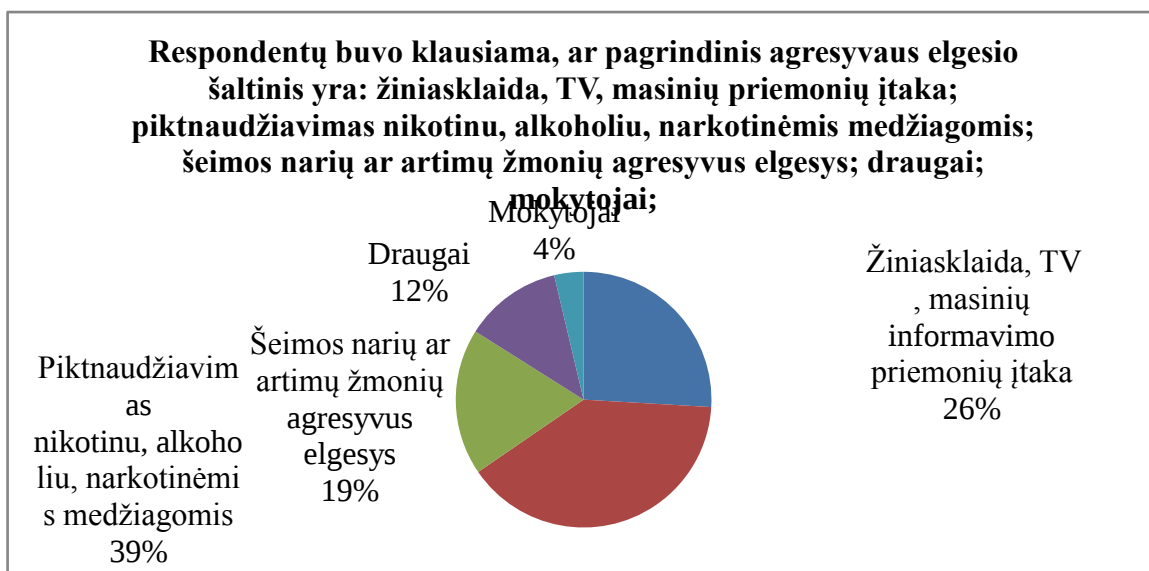
Buvo klausama su kuo voratinklis asocijuojasi: su švelnumu ar negailestingumu, tai 72% mano, kad su negailestingumu.

13 diagrama

92% mano, kad stebint švelnumo apraiškas gamtoje, galima pasimokyti švelnumo iš gamtos.

14 diagrama

Pasak mokinių, pagrindinis agresyvumo šaltinis yra piktnaudžiavimas nikotinu, alkoholiu, narkotinėmis medžiagomis.

Respondentų nuomone, kodėl žmonių elgsenoje vis daugiau šiurkštumo, grubumo, agresijos yra tai, kad blogėja gyvenimo sąlygos, žmonės turi problemų, netinkamas auklėjimas, kitų

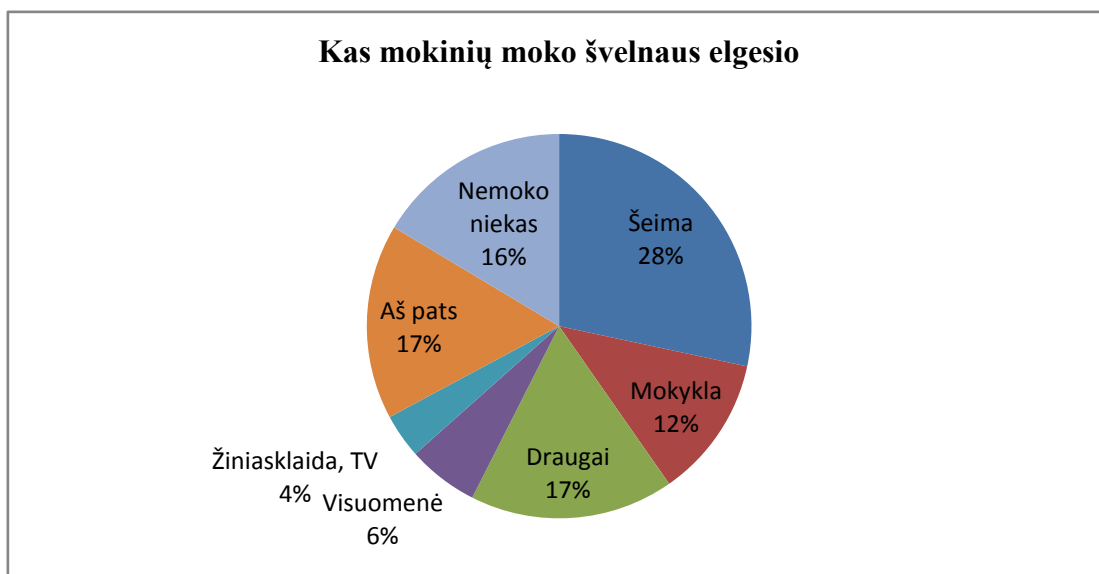
žmonių įtaka, blogas pavyzdys, nemoka būti švelnūs, nesulaukia patys švelnumo, nėra meilės tarp žmonių.

15 diagrama

25% mano, kad niekas nemoko agresyvaus elgesio, o 21% mano, kad moko žiniasklaida, TV.

16 diagrama

Švelnaus elgesio moko, pasak mokinių, tai šeima - 28%, draugai - 17%.

5. DARBO ATLIKIMO EIGA

5.1 Tekstilės kompozicijos „Švelnumas“ koncepcijos pagrindimas

Vorų audžiami tinklai man yra didžiausia paslaptis, ypatingoji technika, prie kurios paslapčių norėčiau prisiliesti ir pati pamėginti. Žinau – jokio žmogaus ranka nepajėgs priliginti dieviškajai gamtos rankai...Man patinka švelnumas voratinklių pievoje, kurie „draikos be vėjo“! Maga įsigilinti, kodėl tokie nesimpatiški padarai sukuria tokius simpatiškus dalykus.

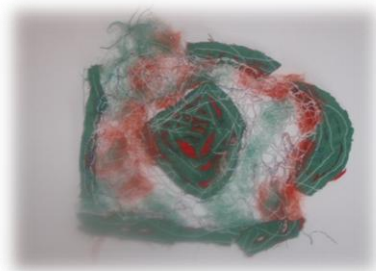
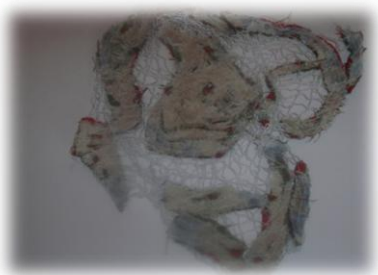
Švelnumas žvelgiamas pro azūrinį šydą, kuris apraizgytas voratinklyje.

5.2 Kūrybinio proceso eiga ir rezultatų pristatymas

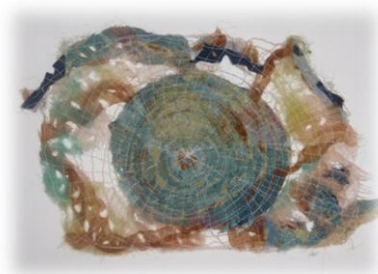
Pradedant kurti tekstilės kompoziciją „Švelnumas“, pirmiausia buvo sukurti technologiniai bandiniai. Išsirinkus įvairias medžiagas, kurios suteiktų švelnumą, pagaminau technologinius bandinius. Pasirinkau šenilo ir avalono technologijas, todėl, kad šenilo technologija padeda išgauti švelnią faktūrą ir norimą koloritą, o avalono technologija suteikia lengvą, trapų ažūrą, kuris panašus į voratinklio tinklą. (žr. 8 – 17 pav. Technologiniai bandiniai).

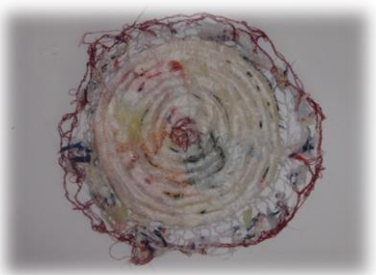
8 – 9 pav. Technologiniai bandiniai

10 – 11 pav. **Technologiniai bandiniai**

12 – 13 pav. **Technologiniai bandiniai**

14 – 15 pav. **Technologiniai bandiniai**

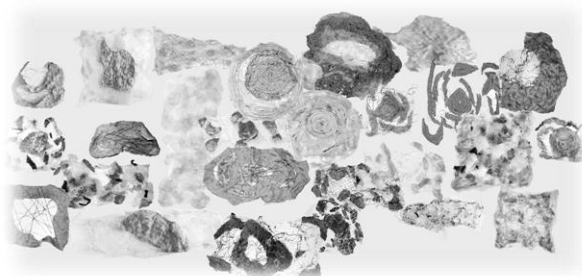
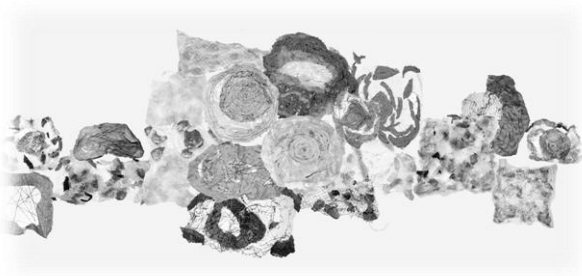

16 – 17 pav. **Technologiniai bandiniai**

Atlikus technologinius bandinius, juos nufotografavau ir „Adobe photoshop“ programa kūriau nespalvotus eskizus (žr. 18 -21 pav. Eskizai) ir spalvotus eskizus (žr. 22 – 26 pav. Spalvoti eskizai).

18 -19 pav. **Eskizai**

20 -21 pav. **Eskizai**

22 – 33 pav. Spalvoti eskizai

24 – 25 pav. Spalvoti eskizai

26 pav. Spalvotas eskizas

„Adobe photoshop“ programa puikiai leido žaisti įvairia spalvų gama ir kompozicija. Užbaigimui buvo sukurtas nespaltotas projektas (žr. 27 pav. Projektas) ir spalvotas projektas (žr. 28 pav. Spalvotas projektas).

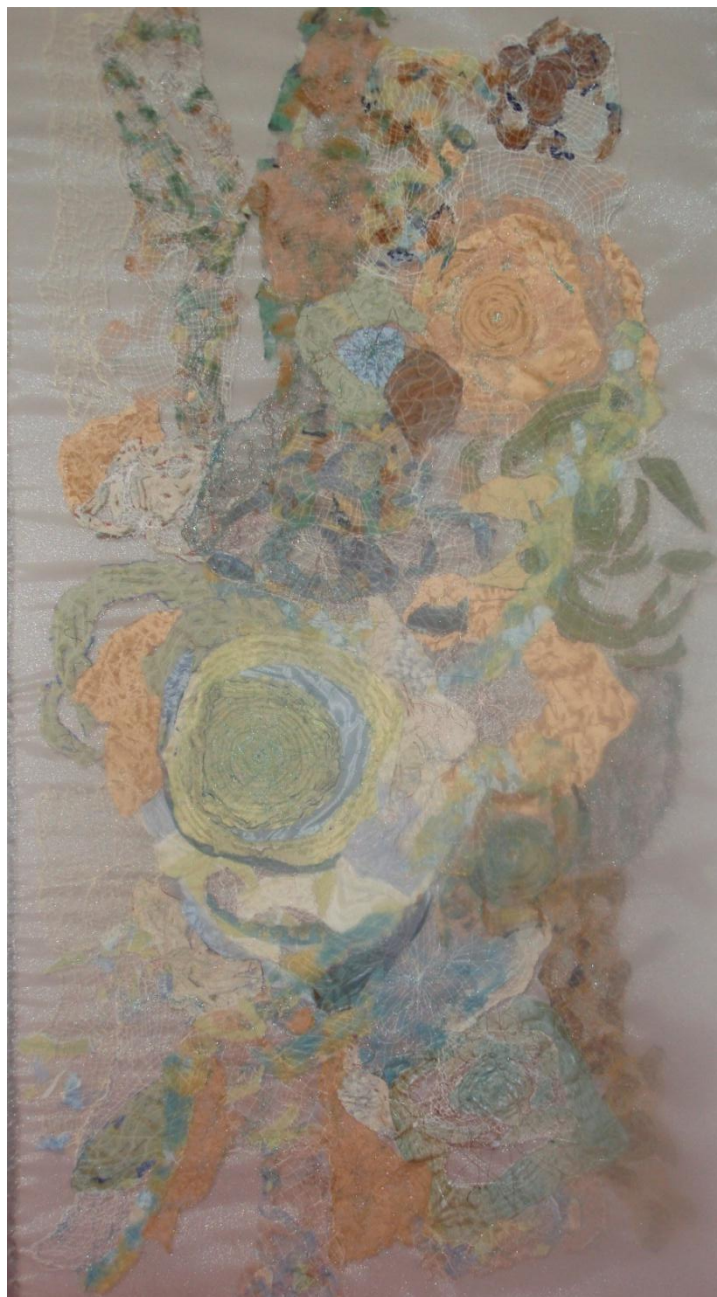

27 pav. **Projektas**

28 pav. **Spalvotas projektas**

Tekstilēs kompozīcija „Švelnumas“, matmenys yra: 200 x 100 cm. (žr. pav. 29).

29 pav. Tekstilēs kompozīcija „Švelnumas“

IŠVADOS

1. Išanalizavus švelnumo raišką žmonių santykiuose bei gamtoje, galima padaryti išvadą, kad švelnumas yra ugdomas pirmiausia – šeimoje, o vaiką nuo kūdikystės reikia skatinti elgtis su kitu žmogumi, gyvūnu, augalu švelniai. Tuo pačiu mokyti, kaip elgtis agresijos atvejais.
2. Išsiaiškinus agresyvumą – švelnumo antipodą, galima daryti prielaidą, kad apie agresyvumo reiškinių turime kalbėti ir pamažu keisti požiūrį į galingas jėgas, - švelnumą ir gerą pavyzdį.
3. Peržvelgus vizualiąją informaciją, galima daryti išvadą, kad, įvairūs menininkai idėjų semiasi iš gyvosios gamtos, kuri išreiškia harmonijos grožį, pagrįstą teisingų proporcijų išlikimų ir pavojų situacijose išlaikymu. Ir tai suponuoja švelnumo įvaizdį.
4. Išsiaiškinus mokinių požiūrį į švelnumo reiškinių, galima daryti prielaidą, kad mokiniai daugiausia švelnumo patiria iš šeimos narių, draugų ir kad tai jiems malonu bei priimtina. Dauguma mokinių atsakė, kad jiems trūksta švelnumo iš mokytojų.
5. Išnagrinėjus švelnumo, jo raiškos aspektus žmonių santykiuose bei gamtoje paaiškėja, kad švelnumas yra mezgamas bei audžiamas iš didelių dvasinių paskatų ir primena voro pastangas, kurios daug syk paverčiamos voratinkliu, kaip tankiai ir žmonių santykiai.
6. Švelnumo reiškinių apstu santykiuose ir gyvojoje gamtoje. Švelnumas yra paslaptis, kuris apraizgytas voratinklyje, kuri siekia atskleisti parengdama tekstilės kompoziciją „Švelnumas“.

LITERATŪRA

1. Gaižutis, A., 1979, Menas ir humanizmas. Apie meninių vertybių prigimtį. Vilnius: “Mintis” leidykla.
2. Katalynas, A., 1983, Menas ir pažinimas. Vilnius “Mintis” leidykla.
3. Myers, D. G., 2000, Psichologija. Poligrafija ir informatika. 730, [71] p. – (Švietimas Lietuvos ateičiai).
4. Vengeris, A., 2008, Psichologinis konsultavimas ir diagnostika. I dalis. Praktinis vadovas. Vilnius: PRESVIKA leidykla.
5. [žiūrėta 2011-05-06]. Prieiga per internetą:
<<http://www.alfa.lt/straipsnis/10321602>>
6. [žiūrėta 2011-03-31]. Prieiga per internetą:
<http://www.anglija.lt/straipsniai?zyme?ausra_lavickiene>
7. [žiūrėta 2011-05-06]. Prieiga per internetą:
<<http://www.asirpsichologija.lt/index.php?jausmai-ir-ju-raiska&category=4&id=304>>
8. [žiūrėta 2011-04-12]. Prieiga per internetą:
<<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2006-10-28-virginija-adomonyte-svelnumas/82477>>
9. [žiūrėta 2011-04-02]. Prieiga per internetą:<
<http://www.bilutia.blogas.lt/svelnumas-149.html>>
10. [žiūrėta 2011-03-31]. Prieiga per internetą:
<http://www.culture.lt/menas?leid_id=2924&kas=straipsnis&st_id=1023>
11. [žiūrėta 2011-05-02]. Prieiga per internetą:
<<http://www.fortunecity.com/skyscraper/hudson/1780/biologija.htm>>
12. [žiūrėta 2011-05-05]. Prieiga per internetą:
<http://www.mirattes.bloqspot.com/2010/01/karaliens-viktorijos-laiku-mada.html>>
13. [žiūrėta 2011-03-31]. Prieiga per
internetą:<<http://www.mokslas.net/psichologija/mokiniu-veiklos-pedagogineje-literaturoje/>>

14. [žiūrėta 2011-05-14]. Prieiga per internetą: <<http://www.pasveik.lt/sveikatos-ir-medicinos-naujienos/naminiai-gyvuneliai-ir-mes/61134>>
15. [žiūrėta 2011-05-14]. Prieiga per internetą: <<http://www.patimoku.blogas.lt/motinos-meile-1.html>>
16. [žiūrėta 2011-03-31]. Prieiga per internetą: <http://www.siauliai.mok.lt/juventa/mokdarbai/darbai2003/rugaityte_kamb_augalui/new_page_2html>
17. [žiūrėta 2011-05-14]. Prieiga per internetą: <<http://www.straipsniai.lt/gerumas/puslapis/13172>>
18. [žiūrėta 2011-05-02]. Prieiga per internetą: <http://www.technologijos.lt/n/mokslas/gamta_ir_biologija/straipsnis-9179/straipsnis?name=straipsnis-9179&1=2&p=1>
19. [žiūrėta 2011-04-22]. Prieiga per internetą: <<http://www.zodynas.lt/terminu-zodynas/SS/svelnus>>
20. [žiūrėta 2011-05-03]. Prieiga per internetą: http://www.xxiamzius.lt/archyvas/xxiamzius/20021115_visu_01html>
21. [žiūrėta 2011-05-03]. Prieiga per internetą: <<http://www.wikipedia.org/wiki/voratinklis>>

PRIEDAI

1 priedas. Apklausos anketa

ANKETA

Gerb. respondente, Dailės ir technologijų spec. Neakivaizdinio sk. studentė Aneta Irena Beliauskienė tiria mokinių požiūrį į švelnumo reiškinių. Anketos duomenys bus panaudoti bakalauro darbe. Pažymėkite (kryželiu) Jums tinkančius atsakymų variantus. Anketa anoniminė. Ačiū už atsakymus.

Klasė.....

Aš vaikinys/mergina (pabraukite)

1. Tu gyveni:

- ☐ Su abiem tėvais
- ☐ Su vienu iš tėvų
- ☐ Tik su seneliais
- ☐ Su globėjais

2. Ar švelnumas laikomas:

Yda? Gėda? Silpnumu? Rūpestingumu? Meile? Tyrumu?

☐ Taip	☐ Taip	☐ Taip	☐ Taip	☐ Taip	☐ Taip
☐ Ne	☐ Ne	☐ Ne	☐ Ne	☐ Ne	☐ Ne

3. Ar patiriate švelnumą:

Iš šeimos narių?

Iš draugų?

Iš mokytojų?

☐ Labai dažnai	☐ Labai dažnai	☐ Labai dažnai
☐ Gana dažnai	☐ Gana dažnai	☐ Gana dažnai
☐ Retai	☐ Retai	☐ Retai
☐ Niekada	☐ Niekada	☐ Niekada

4. Jei patiriate švelnumą, ar Jums tai patinka:

Iš šeimos narių? Iš draugų? Iš mokytojų?

☐ Taip	☐ Taip	☐ Taip

- ☐ Ne ☐ Ne ☐ Ne
☐ Kartais ☐ Kartais ☐ Kartais

5. Ar Jūs patys dažnai švelniai elgiates:

Su namiškiais? Draugais? Naminiais gyvūnais? Beglobiais gyvūnais?

☐ Dažnai	☐ Dažnai	☐ Dažnai	☐ Dažnai
☐ Kartais	☐ Kartais	☐ Kartais	☐ Kartais
☐ Visai ne	☐ Visai ne	☐ Visai ne	☐ Visai ne
☐ Niekada	☐ Niekada	☐ Niekada	☐ Niekada

6. Ar švelnumas vertinamas:

Jūsų šeimoje? Jūsų artimiausių draugų būryje? Jūsų klasės kolektyve?

☐ Dažnai	☐ Dažnai	☐ Dažnai
☐ Kartais	☐ Kartais	☐ Kartais
☐ Visai ne	☐ Visai ne	☐ Visai ne
☐ Niekada	☐ Niekada	☐ Niekada

7. Ar kitų švelnus elgesys skatina Jus taip pat elgtis švelniai?

- ☐ Dažnai
☐ Kartais
☐ Visai ne
☐ Niekada

8. Ar švelnumas Jūsų požiūriu teigiamas asmenybės bruožas?

- ☐ Taip
☐ Ne

9. Ar gyvūnai moka švelniai elgtis:

Tarpusavyje? Su žmonėmis?

☐ Taip	☐ Taip
☐ Ne	☐ Ne

10. Ar teko matyti gamtoje ką nors, kas sukelia švelnumo pojūtį?

- ☐ Taip
☐ Ne

Jei taip, tai kas.....

.....

11. Ar stebint švelnumo apraiškas gamtoje kyla noras pačiam(-ai) būti švelnesniam(-ai)?

- ☐ Dažnai
☐ Kartais
☐ Visai ne
☐ Niekada

12. Voratinklis Jums asocijuojasi su:

- ☐ Su švelnumu;
- ☐ Su negailestingumu;

13. Jūsų požiūris, kodėl žmonių elgsenoje vis daugiau šiurkštumo, grubumo, agresijos?.....
.....

14. Jūsų nuomone, pagrindinis agresyvaus elgesio šaltinis yra:

- ☐ Žiniasklaida, TV, masinių informavimo priemonių įtaka
- ☐ Piktnaudžiavimas nikotinu, alkoholiu, narkotinėmis medžiagomis
- ☐ Šeimos narių ar artimų žmonių agresyvus elgesys
- ☐ Draugai
- ☐ Mokytojai

15. Kas Jus moko agresyvaus elgesio?

- ☐ Šeima
- ☐ Mokykla
- ☐ Draugai
- ☐ Visuomenė
- ☐ Žiniasklaida, TV
- ☐ Aš pats
- ☐ Nemoko niekas

16. Kas Jus moko švelnaus elgesio?

- ☐ Šeima
- ☐ Mokykla
- ☐ Draugai
- ☐ Visuomenė
- ☐ Žiniasklaida, TV
- ☐ Aš pats
- ☐ Nemoko niekas

17. Ar iš gamtos galime pasimokyti švelnumo?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

Ačiū už atsakymus